

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ТОМОНИДАН АМАЛГА ОШИРИЛАДИГАН ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПРОФИЛАКТИКАСИ ФАОЛИЯТИНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАР ТАҲЛИЛИ

Хушвақтов Эркин Темирович

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги
Малака ошириш институти катта ўқитувчиси
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17814761>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 25-noyabr 2025 yil
Ma'qullandi: 28-noyabr 2025 yil
Nashr qilindi: 30-noyabr 2025 yil

KEYWORDS

ички ишлар органлари,
ҳуқуқбузарликлар
профилактикаси, фаолият,
норматив-ҳуқуқий
ҳужжатлар, таҳлил

ABSTRACT

Мақолада ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар таҳлили хусусида фикр юритилиб, мавжуд норматив-ҳуқуқий базани янада самарали такомиллаштиришга оид таклиф ҳамда тавсиялар билдирилган.

Мамлакатимизда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳамда қонуний манфаатларини, жисмоний ва юридик шахсларнинг мулкани ҳуқуқбузарликлардан ҳимоя қилиш ҳамда қонун устуворлигини, шахс, жамият ва давлатнинг хавфсизлигини таъминлашда ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти муҳим аҳамият касб этади. Хусусан, мазкур фаолиятни амалга ошириш ўз ўрнида тегишли норматив-ҳуқуқий базани талаб этади.

Шу ўринда таъкидлаш лозимки, юртимиз мустақиллигининг илк даврларидан то бугунги кунга қадар ўтган йиллар давомида ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ижтимоий ҳаёт ривожланишига мутаносиб тарзда такомиллаштирилиб келинмоқда. Хусусан, ушбу йўналишда тарихга назар ташлайдиган бўлсак, мустақиллик йилларида ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини такомиллаштиришга оид кенг кўламли ишлар амалга оширилди ва ушбу йўналишдаги ишлар ҳозир ҳам осойишталикни янада самарали таъминлаш мақсадида жадал давом эттирилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Тошкент шаҳрида жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизликни таъминлаш концепцияси тўғрисида»¹ги 170/40-сон қарори ушбу йўналишдаги ислоҳотларда муҳим аҳамиятга эгадир. Сабаби, мазкур

¹ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 12 апрелдаги «Тошкент шаҳрида жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизликни таъминлаш концепцияси тўғрисида»ги 170/40-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

норматив-ҳуқуқий ҳужжат бутун ички ишлар тизимини қамраб олиб, фаолиятнинг барча муҳим соҳаларига қаратилгани билан ўзига хос аҳамиятга эгадир. Ушбу қарор билан Тошкент шаҳар ички ишлар бош бошқармаси таркиби қайта ташкил этилди, ППХ ва ЙПХ фаолияти мутлақо янгича асосда йулга қўйилди, милиция участка инспекторлари негизида профилактика инспекторлари институти ташкил этилди². Хусусан, ушбу қарор бевосита ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятида кескин бурилиш ясади. Унинг асосида Тошкент шаҳридаги 444 та маҳалланинг барчасида таянч пунктлари ташкил этилиб, уларда 1200 га яқин профилактика инспекторининг фаолияти йўлга қўйилди. Мазкур ислохотларнинг натижаси ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, жиноятларнинг сабаблари ва содир этилишига олиб келадиган шарт-шароитларни аниқлаш ва бартараф этиш борасидаги ишларни тубдан қайта кўриб чиқиш ва кучайтириш имконини берди, мамлакатимизда жинойи вазиятни сезиларли даражада соғломлаштиришни таъминлади³.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси ички ишлар идораларининг фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»⁴ги ПФ-2822-сон Фармони эса, ички ишлар органлари ҳуқуқбузар-ликлар профилактикаси фаолиятининг ҳуқуқий мақоми такомиллаштири-лишида алоҳида аҳамиятга эга бўлди. Сабаби, ушбу Фармон Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг ташкилий тузилиши ва асосий вазифаларини белгилаб берди ҳамда унинг ижросини таъминлаш мақсадида соҳавий хизматлар фаолиятини ташкил этишга оид тегишли Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари қабул қилинди. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Жиноятчиликка қарши курашда профилактика хизмати ролини кучайтириш чоралари тўғрисида»⁵ги 247/41-сон Қарори асосида республиканинг барча маҳаллаларида ҳуқуқ-бузарликлар профилактикаси хизматларининг энг қуйи бўғини ҳисобланган таянч пунктлари ташкил этилди ва уларда профилактика инспекторлари фаолияти йўлга қўйилди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Милиция таянч пунктлари инфратузилмасини такомиллаштириш чоралари тўғрисида»⁶ги 162-сон Қарори ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси ички ишлар идораларининг фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»⁷ги ПФ-3264-сон Фармони ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академиясида ички ишлар органларига

² Пулатов Ю.С. С чего начинается реформирование органов внутренних дел // *Хуқуқ-Право-Law*. - 2004. - № 4. - С. 83.

³ Каримов И.А. Хавсизлик ва тинчлик учун курашмоқ керак. Т. 10. - Т., 2002. - Б. 96.

⁴ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2001 йил 27 мартдаги «Ўзбекистон Республикаси ички ишлар идораларининг фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-2822-сон фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

⁵ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 6 июндаги «Жиноятчиликка қарши курашда профилактика хизмати ролини кучайтириш чоралари тўғрисида»ги 247/41-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

⁶ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 16 майдаги «Милиция таянч пунктлари инфратузилмасини такомиллаштириш чоралари тўғрисида»ги 162-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

⁷ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 19 июлдаги «Ўзбекистон Республикаси ички ишлар идораларининг фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-3264-сон фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

мутахассислар тайёрловини такомиллаштириш чоралари тўғрисида»⁸ги 442/69-сон Қарор-лари амалга оширилган ислохотларнинг самарасига ўзининг ижобий таъсирини кўрсатди. Хусусан, ушбу норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профи-лактикаси фаолиятининг мутлақо янги тизими шаклланишига ва кучайтири-лишига ҳамда ҳуқуқий асослари ва ҳуқуқий мақоми янада мустаҳкам-ланишига, моддий-техник базаси такомиллашти-рилишига ва ички ишлар органлари ўқув юртларида етук малакали кадрлар тайёрланиши, қайта тайёрланиши ва малакасини оширилишига, ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти тизимида янги ташкил этилган таркибий тузилмалар, яъни ҳуқуқбузарликларга комплекс қарши курашувчи ички ишлар органлари таянч пунктлари фаолияти йўлга қўйилишига, уларнинг ички ишлар органларининг соҳавий хизматлари билан ҳамда бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ва бошқа давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва бошқа фуқаролик жамияти институтлари билан ҳамкорлик механизмлари жорий этилишига ижобий таъсир қилди.

Ўзбекистон Республикасининг «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»⁹ги Қонуни қабул қилиниб, унда ҳуқуқбузарликлар профилак-тикасини бевосита амалга оширувчи ҳамда ҳуқуқбузарликлар профилак-тикасида иштирок этувчи орган ва муассасаларнинг ваколатларини белгилаб берилиши, шунингдек уларнинг фаолиятини мувофиқлаштирувчи кенгаш-ларнинг тузилиши ушбу соҳадаги ишларнинг самарадорлигини янада ошишига ва сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилишига хизмат қилди.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикасининг «Ички ишлар органлари тўғрисида»¹⁰ги Қонунининг қабул қилиниши ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятининг бугунги ҳолатини тушуниш, мақсади ва вазифаларини белгилаб олишда ўзига хос аҳамиятга эгадир. Масалан, Қонуннинг 4-моддасида ички ишлар органлари фаолиятининг асосий йўналишларидан бири сифатида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, уларнинг сабабларини ва содир этилишига имкон бераётган шарт-шароитларни аниқлаш ҳамда бартараф этиш, ҳуқуқбузарликларни содир этишга мойил шахсларни аниқлаш эканлиги белгилаб берилди. Қонуннинг 15-моддасида эса, ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятида асосий таркибий тузилмаларидан бири бўлмиш ички ишлар органларининг таянч пунктлари туманлар ва шаҳарлар ички ишлар бошқармаларининг (бўлим-ларининг) ички ишлар органларининг жамоатчилик билан ҳамкорлигини таъминлаш мақсадида ташкил этиладиган ҳамда қишлоқларда, овулларда ва маҳаллаларда жамоат тартиби сақланишини, фуқаролар хавфсизлигини,

⁸ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 23 сентябрдаги «Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академиясида ички ишлар органларига мутахассислар тайёрловини такомиллаштириш чоралари тўғрисида»ги 442/69-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

⁹ Ўзбекистон Республикасининг 2014 йил 14 майдаги «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида» ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

¹⁰ Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 16 сентябрдаги «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

хуқуқбузарликлар профилактикасини, жиноятчиликка қарши курашишни бевосита таъминлайдиган асосий қуйи бўғини эканлиги қайд этилди.

Ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган хуқуқбузар-ликлар профилактикаси фаолиятини тартибга солувчи норматив-хуқуқий ҳужжатлар такомиллаштирилишида ички ишлар органлари тизимидаги ислоҳатларнинг янги босқичи, яъни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиси тўғрисида»¹¹ги ПФ-4947-сон Фармони асосида қабул қилинган «2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлан-тиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси» хуқуқбузарликларнинг олдини олиш тизимига, жиноятчиликка қарши курашиш ва жамоат тартибини сақлаш бўйича ички ишлар органларининг фаолиятини тубдан такомиллаштиришга қаратилган қатор меъёрий-хуқуқий ҳужжатлар қабул қилинишига асос бўлиб хизмат қилди. Масалан, ушбу Фармон ижросини таъминлаш мақсадида қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»¹²ги ПҚ-2833-сонли Қарори хуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти субъектларининг ҳамкорлигини такомиллаш-тиришга ҳамда хуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини амалга оширишда янада самарали тизим яратилишига хизмат қилмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг Президентининг «Ички ишлар орган-ларининг фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар хуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли химоя қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»¹³ги ПФ-5005-сон Фармони эса, ички ишлар орган-ларининг хуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини тубдан ислоҳ қилиш, такомиллаштириш ва хуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти-нинг долзарб вазифаларини белгилаб берди. Хусусан, у асосида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати томонидан бир йилда икки марта Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг хуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактикаси ҳолати тўғрисидаги ҳисоботи, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари Тошкент шаҳар ва вилоятлар Кенгашлари томонидан ҳар чоракда тегишинча Қорақалпоғистон Республикаси ички ишлар вазири, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари ва вилоятлар ички ишлар бошқармалари бошлиқларининг ҳисоботлари ҳамда халқ депутатлари туман (шаҳар) Кенгашлари томонидан ҳар чоракда туман (шаҳар) ички ишлар бошқармалари (бўлимлари) бошлиқларининг ҳисоботлари ҳамда ҳар ойда

¹¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сон «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиси тўғрисида»ги фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

¹² Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 14 мартдаги «Хуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-2833-сонли қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

¹³ Ўзбекистон Республикасининг Президентининг 2017 йил 10 апрелдаги «Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар хуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли химоя қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5005-сон фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

уларнинг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси масалалари бўйича ўринбосар-ларининг ҳисоботлари эшитиладиган тартиб белгиланиб, ички ишлар органлари мансабдор шахсларининг ҳисоботлари эшитиляётганда улар зиммасига юклатилган вазифалар бажарилиши юзасидан кўриляётган чоралар ва ишлар натижаси танқидий муҳокама қилиниши, улар фаолияти-нинг самарадорлигига алоҳида баҳо берилиши ҳамда эгаллаб турган лавози-мига лойиқ ёки нолойиқлиги ҳақида тавсиялар қабул қилиниши белгилаб қўйилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлинмалари фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»¹⁴ги ПҚ-2896-сон Қарори ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тизимида алоҳида аҳамиятга эга бўлиб, унда ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолияти самарадорлигини ошириш ҳамда уларни бошқаришни янада такомиллаштиришга хизмат қилмоқда. Мазкур қарор билан тасдиқланган «Ички ишлар органлари таянч пункти тўғрисида»ги низом¹⁵ ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини ташкил этиш ва бошқаришни ҳуқуқий жиҳатдан янада мустаҳкамлади десак, муболаға бўлмайди.

Таъкидлаш лозимки, қайд этилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини сама-рали амалга оширилишига хизмат қилмоқда. Хусусан, ички ишлар органларининг аҳолига яқинлигини таъминлаш ва ички ишлар бўлим (бошқарма)ларидан узоқда жойлашган аҳоли пунктларида фуқароларга қулайликлар яратиш мақсадида ички ишларнинг қўшимча равишда 175 та шаҳар бўлими (бўлинмаси) ва 824 та таянч пункти ташкил этилди¹⁶.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида»¹⁷ги ПФ-6196-сон Фармони ҳам ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятининг ҳуқуқий асослари янада мустаҳкамланишига хизмат қилмоқда. Хусусан, мазкур Фармонда жамоат хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини

¹⁴ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 18 апрелдаги «Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлинмалари фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-2896-сон қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

¹⁵ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 18 апрелдаги «Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлинмалари фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-2896-сон қарори билан тасдиқланган «Ички ишлар органлари таянч пункти тўғрисида»ги низом // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

¹⁶ Мухамедов У.Х. Даракатлар стратегияси асосида ички ишлар органлари тизимидаги ислохотлар: биринчи босқич яқунлари ва истикболдаги вазифалар // ЎЗР ИИВ Академиясининг ахборотномаси. - 2017. № 4. -Б. 5.

¹⁷ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартда қабул қилинган «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида» ги ПФ-6196-сон фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

олиш ва жиноятчиликка қарши курашишнинг яхлит тизимини шакллантириш, ички ишлар органларининг энг қўйи бўғинидан республика даражасигача самарали фаолиятини йўлга қўйиш ва замонавий иш услубларини жорий этиш орқали мамлакатимизда ҳуқуқ-тартибот ва қонунийликни мустаҳкамлаш, аҳолининг тинчлиги ва осойишталигини таъминлашда Ички ишлар органлари фаолиятини ташкил этишнинг мутлақо янги механизмларини белгилаб берди, яъни:

- ҳар бир маҳалла, оила ва шахс кесимида жиноятчиликнинг сабаб-ларини аниқлаш ва уларни бартараф этиш орқали ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва жиноятчиликка қарши курашишга оид муаммоларни бевосита жойларнинг ўзида ҳал этиш;

- ҳудудларда жиноятчилик аҳволдан келиб чиқиб, ҳар бир туман, шаҳар ва маҳаллаларни тоифаларга ажратиш ҳамда ҳокимликлар, секторлар ва жамоатчилик билан ҳамкорликда «жиноят ўчоқлари»ни бартараф этиш учун барча зарур куч ва воситаларни жалб қилиш;

- «республика — вилоят — туман — маҳалла» тизими асосида яхлит бошқарув ва узлуксиз назорат қилиш механизмларини жорий этиш, ички ишлар ва бошқа давлат органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш борасидаги фаолиятини самарали мувофиқлаштириш орқали мамлакати-мизда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш;

- ички ишлар органлари ходимларининг замонавий қиёфасини яратиш, уларнинг масъулияти ва касбий салоҳиятини ошириш, жиноятчиликнинг янги кўринишларига қарши курашиш учун зарур кўникмаларни шакллантириш ҳамда соҳани тўлиқ рақамлаштиришга эришиш.

Шунингдек, мазкур Фармон асосида ички ишлар органларининг таянч пунктлари негизида маҳалла ҳуқуқ-тартибот масканлари босқичма-босқич ташкил этилиши белгилаб берилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»¹⁸ги ПФ-27-сон Фармони ҳам ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятининг ҳуқуқий асослари мустаҳкамланишида ва аҳолининг тинч- осойишта ҳаётини таъминлаш, жамиятимизда қонунга итоаткорлик ҳамда жамоат хавфсизлиги маданиятини шакллантиришда ўзига хос аҳамият касб этмоқда. Хусусан, ушбу Фармон билан «Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепцияси» тасдиқланди ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизими жамоат хавфсизлигини таъминловчи ва унда иштирок этувчи субъектлардан иборат эканлиги, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги мазкур субъектлардан бири эканлиги таъкидланди ва Ички ишлар вазирлиги ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириши, ҳуқуқбу-зарликларни содир этишга мойил шахсларни аниқлаши, жамоат жойларида содир этиладиган ҳуқуқбузарлик ва жиноятларнинг комплекс, тизимли таҳлилини олиб бориши, уларни келтириб чиқарувчи омилларни бартараф этиши, мавжуд куч ва воситалардан самарали

¹⁸ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 29 ноябрдаги «Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-27-сон Фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

фойдаланиш юзасидан таклифлар, кўриб чиқилиши мажбурий бўлган тақдимномалар ва тавсиялар киритиши белгилаб берилди.

Шунингдек, ушбу Фармон ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ««Обод ва хавфсиз маҳалла» тамойили асосида маҳаллаларда ижтимоий профилактика тизими самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»¹⁹ги 801-сон Қарори қабул қилиниб, мазкур Қарор билан ««Обод ва хавфсиз маҳалла» тамойили асосида маҳаллаларда ижтимоий профилактика тадбирларини амалга ошириш тартиби тўғрисида Низом» тасдиқланди. Хусусан, Ушбу Низом «Обод ва хавфсиз маҳалла» тамойили асосида маҳаллаларда ижтимоий профилактика тадбирларини амалга оширишда маҳалла раиси, ҳоким ёрдамчиси, профилактика инспектори, ёшлар етакчиси, хотин-қизлар фаоли, ижтимоий ходим ва солиқ инспектори, шунингдек, бошқа давлат органлари ва ташкилотлари ўртасида ўзаро ҳамкорлик механизмларини белгилаб берди.

Шунингдек, республика маҳаллаларида хавфсиз муҳитни яратиш ва ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш тизими самарадорлигини янада ошириш мақсадида 2025 йил 3 январь куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2025 йилда республика маҳаллаларида хавфсиз муҳитни яратиш ва ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш тизими самарадорлигини янада ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида»²⁰ ПҚ-1-сон Қарори қабул қилинди. Хусусан, мазкур қабул қилинган қарорлар ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тизимида ўзига хос аҳамиятга эгадир.

Хулоса сифатида айтадиган бўлсак, ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ижтимоий ҳаёт ривожланишига мутаносиб такомиллаштириб бориш давр талабидир. Зеро, ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси фаолиятида ҳуқуқбузарликларнинг сабаблари ва содир этилишига имкон берган шарт-шароитларини бартараф этишда қонун ва қонуности норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланиб, фаолиятнинг усул ва шаклларида ҳамда хизмат ваколатларидан самарали фойдаланган ҳолда амалга оширишлари лозим.

¹⁹ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ««Обод ва хавфсиз маҳалла» тамойили асосида маҳаллаларда ижтимоий профилактика тизими самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 801-сон Қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.

²⁰ Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2025 йилда республика маҳаллаларида хавфсиз муҳитни яратиш ва ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш тизими самарадорлигини янада ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида» ПҚ-1-сон Қарори // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси - <http://lex.uz>.